Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U002461

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 10-07-2024

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Заїка Катерина Олегівна
2. Kateryna O. Zaika

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8467-4608

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 051

Назва наукової спеціальності: Економіка

Галузь / галузі знань: соціальні та поведінкові науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Економіка

Дата захисту: 21-09-2024

Спеціальність за освітою: Менеджмент

Місце роботи здобувача: Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського

Код за ЄДРПОУ: 05385631

Місцезнаходження: вул. Першотравнева, буд. 20, Кременчук, Кременчуцький р-н., 39600, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ДФ 051.01.24

Повне найменування юридичної особи: Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського

Код за ЄДРПОУ: 05385631

Місцезнаходження: вул. Першотравнева, буд. 20, Кременчук, Кременчуцький р-н., 39600, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського

Код за ЄДРПОУ: 05385631

Місцезнаходження: вул. Першотравнева, буд. 20, Кременчук, Кременчуцький р-н., 39600, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 06, 06.81

Тема дисертації:

1. Формування адаптивного фінансово-економічного потенціалу промислового підприємства
2. Formation of adaptive financial and economic potential of industrial enterprises

Реферат:

1. Дисертаційне дослідження присвячене розробці теоретико-методичних положень та практичних рекомендацій щодо формування адаптивного фінансово-економічного потенціалу промислового підприємства в сучасному нестабільному бізнес-середовища. Досліджено різноманітність наукових поглядів та здійснено систематизацію термінів «адаптування», «адаптивні можливості», «адаптивний потенціал», «фінансово-економічний потенціал». На основі цього запропоновано авторське визначення адаптивного фінансово-економічного потенціалу. Систематизовано сучасні методичні підходи до оцінювання рівня адаптивності фінансово-економічного потенціалу промислового підприємства. За допомогою методу критеріального аналізу розроблено комплексний набір аналітичних і теоретичних критеріїв відбору показників оцінки адаптивності фінансово-економічного потенціалу, запропоновано авторський комплекс індикаторів за його окремими складовими. Для моніторингу динаміки адаптивності фінансово-економічного

потенціалу у процесі реалізації аналітико-синтетичної обробки обраних індикаторів використано метод кластерного аналізу. На підставі отриманих даних здійснено інтерпретацію та профілювання кластерів із відображенням основних тенденцій динаміки адаптивності складових фінансово-економічного потенціалу під впливом внутрішніх і зовнішніх чинників. Запропоновано теоретико-методичний підхід до прогнозування змін рівня фінансово-економічного потенціалу під впливом ендогенних і екзогенних чинників. У якості адаптивного методу прогнозування обрано моделі експоненціального згладжування економічних часових рядів. Розрахунок проведено на основі комплексної оцінки за допомогою інтегральних показників рівня адаптивності фінансово-економічного потенціалу, а саме його компонент за критерієм встановлених еталонів та застосування адаптивної моделі прогнозування економічних часових рядів, експотенціального згладжування ряду Холта. Для кожного об'єкта дослідження систематизовано отримані параметри моделі прогнозування і значення величини середньої абсолютної відсоткової помилки з наданням відповідних рекомендацій щодо забезпечення їх стабільності функціонування та надійності фінансового стану. Отримані дані використано як інформаційну базу для формування обґрунтованих економічних рішень щодо підвищення рівня адаптивності фінансово-економічного потенціалу з урахуванням змін внутрішніх і зовнішніх умов на основі створення дієвого адаптивного механізму. Створено діагностичне та процесно-структуроване підґрунтя досягнення високого рівня адаптивності фінансово-економічного потенціалу. На основі матричного аналізу розроблено методичний підхід до процесу ухвалення економічних рішень щодо забезпечення адаптивності фінансово-економічного потенціалу. Сформовано актуальну матрицю вихідних даних для оцінки впливу чинників за критеріями актуальності та значущості, що включає чинники внутрішнього середовища, а також комплексний набір чинників зовнішнього середовища. Оцінку проведено на основі сформованої матриці еталонних співвідношень темпів зростання наведених показників. Визначено межі інтервалів загального інтегрального показника загроз за рівнем впливу. Побудовано моделі прогнозування загроз в обох середовищах для розуміння потенційних впливів чинників внутрішнього та зовнішнього на обґрунтування економічних рішень та вибір стратегії адаптації. Наведено порівняння адаптивних моделей прогнозування комплексних інтегральних показників з урахуванням таких факторів, як конкретна модель прогнозування, параметри моделі, величина похибки апроксимації, що характеризує точність моделі, а також тренд певного показника в часі. На основі матричного аналізу визначено варіанти вибору стратегічної альтернативи відповідно зміни діапазону розрахованих інтегральних показників. Обґрунтовано вибір стратегії адаптації фінансово-економічного потенціалу з урахуванням рівня його адаптивності та рівня загроз у прогнозному періоді. Комплексну оцінку ефективності стратегічних заходів здійснено на основі чотирьохкомпонентної імітаційної моделі. Ключові слова: промислове підприємство, потенціал, ресурси, фінансовий потенціал, економічний потенціал, інноваційний потенціал, економічні рішення, сценарії, адаптивний механізм, стратегії, інструментарій оцінки, фінансово-економічний механізм, оцінка потенціалу, адаптивність, адаптивне управління, формування потенціалу, фактори внутрішнього та зовнішнього середовища, інвестиції, інформаційно-аналітичне забезпечення.

2. The thesis provides to the development of theoretical and methodological provisions and practical recommendations for the formation of adaptive financial and economic potential of an industrial enterprise in the modern unstable business environment. The diversity of scientific views was studied and the terms «adaptation», «adaptive capabilities», «adaptive potential», «financial and economic potential» were systematized. Based on this, the author's definition of adaptive financial and economic potential is proposed. It was systematized modern methodical approaches to assessing the level of adaptability of the financial and economic potential of an industrial enterprise. Using the criterion analysis method, a complex set of analytical and theoretical criteria for selecting indicators for assessing the adaptability of financial and economic potential was developed, and an author's set of indicators for its individual components was proposed. To monitor the dynamics of the adaptability of the financial and economic potential in the process of implementing the analytical and synthetic processing of the selected indicators, the method of cluster analysis was used. Based on the received data, the interpretation and profiling of clusters was carried out with the reflection of the main trends of the dynamics of the adaptability of the

components of the financial and economic potential under the influence of internal and external factors. A theoretical and methodological approach to forecasting changes in the level of financial and economic potential under the influence of endogenous and exogenous factors is proposed. Models of exponential smoothing of economic time series were chosen as an adaptive forecasting method. The calculation was carried out on the basis of a comprehensive assessment using integral indicators of the level of adaptability of the financial and economic potential, namely its component according to the criterion of established standards and the application of an adaptive model of forecasting economic time series, exponential smoothing of the Holt series. For each object of research, the obtained parameters of the forecasting model and the value of the average absolute percentage error are systematized, with the provision of appropriate recommendations to ensure their stability of functioning and reliability of the financial state. The obtained data were used as an information base for the formation of sound economic decisions regarding increasing the level of adaptability of the financial and economic potential, taking into account changes in internal and external conditions based on the creation of an effective adaptive mechanism. A diagnostic and process-structured basis for achieving a high level of adaptability of the financial and economic potential has been created. Based on the matrix analysis, a methodical approach to the process of making economic decisions regarding ensuring the adaptability of the financial and economic potential has been developed. An up-to-date matrix of initial data was formed to assess the influence of factors according to the criteria of relevance and significance, which includes factors of the internal environment. Moreover, it contains a complex set of factors of the external environment. The assessment was carried out based on the formed matrix of reference ratios of the growth rates of the given indicators. There were determined the limits of the intervals of the general integral index of threats by the level of influence. Models for forecasting threats in both environments were built to understand the potential effects of internal and external factors on the justification of economic decisions and the choice of an adaptation strategy. A comparison of adaptive forecasting models of complex integrated indicators is presented, considering such factors as a specific forecasting model, model parameters, and the value of the approximation error, which characterizes the accuracy of the model, as well as the trend of a certain indicator over time. On the basis of the matrix analysis, options for choosing a strategic alternative are determined in accordance with the change in the range of calculated integral indicators. The choice of strategy for adaptation of the financial and economic potential substantiated, taking into account the level of its adaptability and the level of threats in the forecast period. A comprehensive assessment of the effectiveness of strategic measures was carried out on the basis of a four-component simulation model. Key words: industrial enterprise, potential, resources, financial potential, economic potential, innovation potential, economic solutions, scenarios, adaptive mechanism, strategies, evaluation tools, financial and economic mechanism, potential assessment, adaptability, adaptive management, potential formation, internal factors and external environment, investments, information and analytical support.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Заїка К. О. Розробка та імплементація адаптивного механізму формування фінансово-економічного потенціалу промислового підприємства. Вісник Національного технічного університету «ХПІ» (економічні науки). 2024. № 2. С. 104–111. DOI: 10.20998/2519-4461.2024.2.104

- Заїка К. О. Прогнозна модель оцінювання рівня фінансово-економічного потенціалу промислового підприємства. Енергозбереження. Енергетика. Енергоаудит. 2023. № 2(192). С. 36–46. DOI: 10.20998/2313-8890.2024.02.03
- Заїка К. О. Аналітико-синтетична обробка показників рівня фінансово-економічного потенціалу промислового підприємства на основі кластерного аналізу. Актуальні проблеми економіки. 2023. № 10. Т. 2(268/2). С. 6–16. DOI: 10.32752/1993-6788-2023-2-268-6-16
- Заїка К. О., Колісник О. В. Адаптаційні механізми у формуванні системи показників оцінки фінансово-економічного потенціалу промислового підприємства. Вісник Національного технічного університету «ХПІ» (економічні науки). 2023. № 6. С. 94–99. DOI: 10.20998/2519-4461.2023.6.94
- Zaika K., Pochtovyuk A. and Lemeshenko I. (2023). Energy Resources as an Element of the Economic Potential, 2023 IEEE 5th International Conference on Modern Electrical and Energy Systems (MEES), Kremenchuk, Ukraine, 2023, pp. 1-5. DOI: 10.1109/MEES61502.2023.10402471. (Scopus)
- Zaika K., Khomenko M. and Pochtovyuk A. (2022). The Potential of Using Renewable Energy Sources for the Regional Industrial Sector, 2022 IEEE 4th International Conference on Modern Electrical and Energy System (MEES), Kremenchuk, Ukraine, 2022, pp. 1-6. DOI: 10.1109/MEES58014.2022.10005754. (Scopus)
- Zaika K., Pochtovyuk A. and Buriak I. (2021). Formation of Resource Potential Management Mechanism at Industrial Enterprise, 2021 IEEE International Conference on Modern Electrical and Energy Systems (MEES), Kremenchuk, Ukraine, 2021, pp. 1-5. DOI: 10.1109/MEES52427.2021.9598737. (Scopus)
- Pochtovyuk A., Khomenko M. and Zaika K. (2023). Current State of the Resource Component of Economic Potential by the Example of Ukrainian Food Enterprises. AUSPICIA. Ročník XX, číslo 1, pp. 34-45. DOI: 10.36682/a_2023_1_3
- Zaika K., Pochtovyuk A. (2023). Economic assessment of influencing factors on the resource potential of the enterprise in current conditions, in Dušek, J. a kol. Perspektivy a výzvy současné ekonomiky. 1. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2023. pp. 59-69. ISBN 978-80-7556-134-3
- Zaika, K., Pochtovyuk, A., Pryakhina, K. and Kushch, O. (2022). Formation of Human Resources within an Enterprise under Conditions of Globalization Changes. SHS Web of Conf. International Conference on Entrepreneurial Competencies in a Changing World (ECCW 2021), 01020. DOI: 10.1051/shsconf/202213501020
- Zaika K.O., Pochtovyuk, A.B. (2021). Scientific tools for assessing the resource potential of industrial enterprises in Ukraine. Biblioteka Regionalisty. Nr. 21. pp. 111-123. DOI: 10.15611/br.2021.1.09
- Pochtovyuk A., Latyshev K. and Zaika K. (2021). Resource Potential as a Key Factor of Ukrainian Mining Enterprises Competitive Position. SHS Web of Conf. Innovative Economic Symposium 2020 – Stable Development in Unstable World (IES 2020), vol. 91, 01017. DOI: 10.1051/shsconf/20219101017
- Zaika K., Pochtovyuk A. (2021). Ensuring sustainable development of enterprise by increasing the efficiency of its resource potential, in Dušek J., Politiky a strategie pro regionální a udržitelný rozvoj v místním kontextu, vyd. České Budjovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2021, pp. 60-70. ISBN 978-80-7556-103-9
- Карабаш С. Г., Ловін О. О., Заїка К. О., Почтовюк А. Б. Аналітико-інформаційний інструментарій оцінювання фінансово-економічного потенціалу промислового підприємства. Актуальні проблеми життєдіяльності суспільства : матеріали XXXI Міжнар. наук.-практ. конф. студентів, аспірантів та молодих учених, м. Кременчук, 24–25 квіт. 2024 р. Кременчук, 2024. С. 183–184. DOI: 10.32782/2222-5099.2024.8.9
- Заїка К. О. Економічний потенціал у системі соціально-економічного розвитку регіону. Актуальні проблеми та перспективи соціально-економічного розвитку регіону і умовах сучасних глобальних викликів : матеріали II Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., Кременчук, 22 лют. 2024 р. Кременчук, 2024. С. 134–136.
- Заїка К. О. Проблеми управління ресурсним потенціалом підприємства. Молодіжна наука заради миру та розвитку : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., Чернівці, 09–11 листоп. 2022 р. Чернівці, 2022. С. 509–511.

- Заїка К. О., Почтовюк А. Б. Оцінка ефективності формування ресурсного потенціалу підприємства. Актуальні питання управління трансформаційними процесами в сучасному суспільстві: проблеми та перспективи : матеріали XI Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., Кременчук, 27–28 жовт. 2022 р. Кременчук, 2022. С. 69–71.
- Почтовюк А. Б., Заїка К. О. Понятійний апарат ресурсного потенціалу підприємства. Актуальні проблеми і перспективи інноваційного розвитку економіки та техніки в умовах інтеграції України в Європейський науково-виробничий простір : матеріали II Міжнарод. наук.-практ. конф., Кременчук, 09 червн. 2022 р. Кременчук, 2022. С. 11–13.
- Сухомлин Л. В., Заїка К. О., Кенебас Н. В. Оцінка ресурсного потенціалу експортоорієнтованого підприємства. Актуальні питання управління сталим розвитком у сучасному суспільстві: проблеми та перспективи : матеріали X Міжнарод. наук.-практ. конф., Кременчук, 13–14 жовт. 2021 р. Кременчук, 2021. С. 39–41.
- Заїка К. О., Скрипнюк К. О. Управління ресурсним потенціалом підприємства в умовах економіки знань. Актуальні питання сучасної економічної науки : матеріали III Всеукр. наук.-практ. конф., Полтава, 08 груд. 2020 р. Полтава, 2020. С. 59–61.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: НДР 0121U114676

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Почтовюк Андрій Борисович
2. Andrey B. Pochtovyuk

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-7862-9659

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського

Код за ЄДРПОУ: 05385631

Місцезнаходження: вул. Першотравнева, буд. 20, Кременчук, Кременчуцький р-н., 39600, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ареф'єва Олена Володимирівна

2. Elena V. Arefieva

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-5157-9970

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний авіаційний університет

Код за ЄДРПОУ: 01132330

Місцезнаходження: проспект Любомира Гузара, буд. 1, Київ, 03058, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кудріна Ольга Юріївна

2. Olga Y. Kudrina

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-7364-1998

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

Код за ЄДРПОУ: 02125510

Місцезнаходження: вул. Роменська, буд. 87, Суми, Сумський р-н., 40002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Труніна Ірина Михайлівна

2. Iryna M. Trunina

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-7416-1830

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського

Код за ЄДРПОУ: 05385631

Місцезнаходження: вул. Першотравнева, буд. 20, Кременчук, Кременчуцький р-н., 39600, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Гришко Наталя Євгеніївна
2. Natalya Y. Grishko

Кваліфікація: к. е. н., доц., 08.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1644-3861

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського

Код за ЄДРПОУ: 05385631

Місцезнаходження: вул. Першотравнева, буд. 20, Кременчук, Кременчуцький р-н., 39600, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Маслак Ольга Іванівна
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Маслак Ольга Іванівна
Відповідальний за підготовку облікових документів	Заїка Катерина Олегівна
Реєстратор	УкрІНТЕІ
Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності	Юрченко Тетяна Анатоліївна